

ปุ๋ยหมักพระราชทาน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผ่นพับปุ๋ยหมักพระราชทาน เพื่อเผยแพร่แก่เกษตรกรและประชาชน ซึ่งสูตรปุ๋ยหมักพระราชทานนี้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงศึกษาการทำปุ๋ยหมักและทรงเขียนอธิบายขั้นตอนและวิธีทำพร้อมทรงวาดรูปการ์ตูนประกอบ เพื่อให้เข้าใจง่าย มีความตอนหนึ่งในลายพระหัตถ์เรื่องปุ๋ยหมักทรงกล่าวไว้ว่า

“ ต้นไม้ทุกชนิดต้องการความเจริญเติบโต พุดง่าย ๆ เราต้องใส่ปุ๋ย ไร่ นา สวนของเรา พืชผลถึงจะงามดี เดียวนี้ปุ๋ยที่ซื้อตามท้องตลาดแพงเหลือเกินนี้ เรามาทำปุ๋ยหมักใช้เองดีกว่า ”

วิธีการทำปุ๋ยหมัก สูตรพระราชทาน

• วัสดุอุปกรณ์ •

๑. ชากพืช ได้แก่ ใบไม้ ผักตบชวา หญ้าแห้ง ลำต้นถั่ว ลำต้นข้าวโพด ใบและต้นมันสำปะหลัง กระดุกปอดตามที่มี สับเป็นท่อน ๆ สั้น ๆ ให้เปื่อยเร็ว

๒. ปุ๋ยคอก เช่น มูลสัตว์ ขี้วัว ขี้ควาย ขี้เป็ด ขี้ไก่ ขี้ค้างคาว ชนิดใดก็ได้

๓. ปัสสาวะคนหรือสัตว์

๔. กากเมล็ดนุ่น กากถั่ว ชากต้นถั่วชนิดต่าง ๆ (พืชตระกูลถั่ว)

๕. ดินร่วนพอสมควรร ถ้าได้เป็นหน้าดินยิ่งดี

• วิธีการกองปุ๋ย •

๑. กองในหลุม ขุดหลุมให้มีขนาด กว้างประมาณ ๑ เมตร ยาว ๑ เมตร และลึก ๑ เมตร ถ้ามีการระบายน้ำได้ยิ่งดี

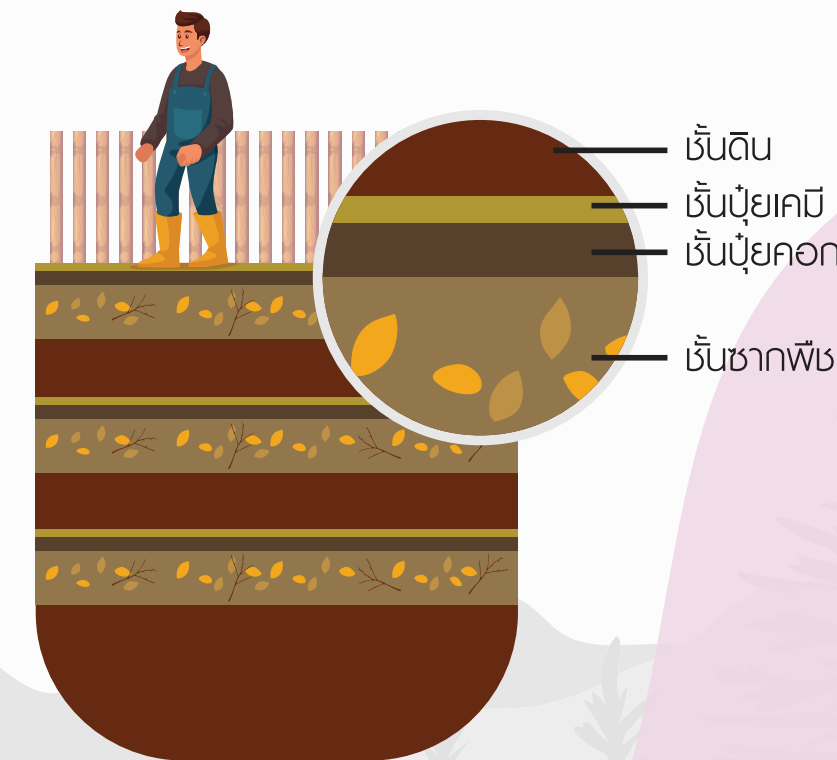
๒. กองในคอก ให้ปรับดินบริเวณที่จะทำการกองปุ๋ยหมักให้แน่น ใช้ไม้ไผ่หรือไม้ชนิดอื่นที่สามารถทำได้กั้นเป็นคอกความกว้างอยู่ที่ ๒ เมตร ความยาว ๔ เมตร และสูง ๑ เมตร

แบ่งคอกออกเป็น ๒ ส่วน ครึ่งหนึ่งไว้ใส่ปุ๋ยหมัก อีกครึ่งหนึ่งไว้ใช้ในการกลับกองปุ๋ย ทำหลังกาไถจากหรือไถมะพร้าวคลุมหลังกา หรือถ้ามีถุงพลาสติกคลุมกันฝนชะปุ๋ยได้ก็ยิ่งดี

๓. ให้เอาชากพืชที่เตรียมไว้กองเกลี่ยในคอกหรือในหลุมให้เป็นชั้นเหยียบตามขอบให้แน่นประมาณคนเหยียบซ้ำ แล้วไม่ยุบลงอีก ชั้นหนึ่งๆ ให้สูงราว ๑ คืบ (๓๐ เซนติเมตร) รดน้ำให้ชุ่มแล้วเอาปุ๋ยคอกโรยทับให้ทั่วกัน สูง ๒ อกคูลี (๕ เซนติเมตร) ถ้ามีปุ๋ยเคมี (สูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๑๔-๑๔-๑๔ แอมโมเนียมซัลเฟตหรือยูเรีย) ก็โรยบาง ๆ ให้ทั่ว

แล้วทับด้วยดินละเอียดหนาประมาณ ๑ อกคูลี สลับด้วยชากพืช แล้วรดน้ำเป็นชั้น ๆ อย่างนี้จนปุ๋ยเต็มคอก (ส่วนน้ำที่นำมารดนั้น จะผสมด้วยปัสสาวะด้วยก็ได้)

• ข้อควรระวัง •

๑. อย่าให้มีน้ำขัง การรดน้ำมากเกินไป จะทำให้ระบายอากาศไม่ดี

๒. ปุ๋ยกองใหญ่ไปจะทำให้เกิดความร้อนสูง ปุ๋ยจะเสียได้ ถ้าในกองปุ๋ยมีความร้อนสูงไป ให้เติมน้ำลงไปบ้าง

๓. ปุ๋ยกองเล็กไป จะสลายตัวช้า

๔. อย่าใช้ปุ๋ยเคมีพร้อมกับใส่ปูนขาว จะทำให้ธาตุไนโตรเจนสลายตัว

• วิธีการกลับปุ๋ย •

ทุก ๑ ๓๐ วัน ควรกลับกองปุ๋ย โดยเอาชั้นบนสุดของกองนำไปเกลี่ยในอีกส่วนของคอกเป็นชั้นล่างสุด แล้วเอาชั้นสองเกลี่ยทับแล้วรดน้ำ ควรกลับกองปุ๋ย ทุก ๑ ๓๐ วัน หรือจนกว่าซากพืชจะเปื่อยผุหมดทั้งกองปุ๋ย ใช้เวลาประมาณ ๓-๔ เดือน เมื่อปุ๋ยใช้ได้ ให้สังเกตจากความร้อนในกองปุ๋ยจะใกล้เคียงกับความร้อนของอากาศ ปุ๋ยหมักจะเป็นสีน้ำตาลแก่ เอาตะแกรงร่อนปุ๋ยหมักเก็บไว้

• ประโยชน์ที่ได้รับ •

ประหยัดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ถึงครึ่งหนึ่ง และทำให้ดินร่วนซุย พืชผักอุดมสมบูรณ์ และเพิ่มธาตุไนโตรเจน ไม่เป็นอันตรายต่อพืชสัตว์และคน รักษาความชุ่มชื้นของดิน

หมายเหตุ ถ้าที่เป็นดินทราย ใช้อิฐกรุในหลุมจะทำให้ได้ผลดีขึ้น

• ข้อดีของปุ๋ยสูตรพระราชทาน •

๑. ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน สามารถใช้ได้กับพืชทุกชนิด

๒. กรมพัฒนาที่ดิน ได้ศึกษาวิจัย ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน พบว่าคุณสมบัติทางกายภาพ ชีวภาพและทางเคมีในดิน สามารถเพิ่มผลผลิตพืชได้ ๒๐ - ๓๐ %

๓. ช่วยลดต้นทุนสามารถใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี โดยไม่เป็นอันตรายต่อพืช

๔. ต้นทุนการผลิตต่อตันไม่ถึง ๑,๐๐๐ บาท เฉลี่ยตกกิโลกรัมละ ๑ บาท (หากซื้อปุ๋ยหมักจากท้องตลาดกิโลกรัมละ ๗ - ๘ บาท)

๕. ลดปัญหาหมอกพิษทางอากาศ จากการนำซากพืชมาใช้ทำปุ๋ยหมักแทนการเผา

ปุ๋ยหมักพระราชทาน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม